

כרם בית שמואל

פרשת נח
תשע"ו לפ"ק

- הפנים הם לברוקלין נ"י -

הדלק"ן	5:56
עלות	5:57
נין החמה	7:08
סוף זמן ק"ש	9:19
שקיעה	6:15
מוצש"ק ר"ת	7:26

יו"ל בס"ד ע"י מכון כרם בית שמואל
שע"י חסידי אלכסנדר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פניני תורה וחסידות

מאמרים

מענייני הפרשה

פריז בעתו

אכילת דגים בשבת קודש

הדגים לא פגמו בעין

שמעתי שרה"צ ר' יוסלי מראדוויל זל"ה בשבת הראשון שבא אל מרן מרוזין ז"ע (וי"ד ג' מרחשון) ובעת אכילת הדגים ראה שהרה"ק נוטל מתחלה את העין מראש הדג ואוכל. והתחיל לחשוב בטעמו של דבר, ועלה בדעתו להנה ענין מצות אכילת דגים בשבת י"ל משום דבמבול כתיב וימח את כל היקום, ואמרו חז"ל ולא דגים שבים, והטעם מה נשתנו דגים משאר בעלי חיים, י"ל להנה עונש המבול היה משום שהשחיתו דרכם על הארץ, והבע"ח נזדווגו לשאינו מינם, והדגים לא השחיתו דרכם. והשחתת דרכם שהוא ענין זנות נמשך מראות העין כמאמר חז"ל עין רואה וכו' וכיון שלא השחיתו הדגים דרכם, הרי לא פגמו בעין, נמצא הדגים היה מובחר הבע"ח, ויום השבת הוא מובחר הימים מכל השבוע, ע"כ מצוה לאכול בשבת חמדת הימים את הדגים מובחר הבע"ח, וזה נמשך מהעין שלא פגמו כנ"ל, ע"כ מצוה לאכול העין מהדג. וכאשר גמר מחשבתו והוא עמד תחת כסא כבודו, פנה מרן הריזינער אל פניו אל הרה"צ ר' יוסלי ואמר "יונגערמאן אמת הדבר"...

(בית ישראל, רוזין)

דגים בשב"ק מכח מתן תורה

שח הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא ז"ע, בטעם הדבר שאנו אוכלים דגים בשבת, לפי שבימי בראשית לא הותר לאדם רק כל מיני צמח, היינו ירק עשב ועץ פרי הגן, ולאחר המבול אשר כל נפש חיה אישר בארץ ניצלו בחיבה בזכות נח, לכן צוה הקב"ה מיד אחר המבול כל רמש אשר הוא חיה להם יהיה לאכלה כירק עשב וגו' אשר התרתי לאדם הראשון, אבל דגים שבים לא היה לבני אדם שום יפוי כח שיהיו להם למאכל, לפי שהדגים לא השחיתו דרכם כמו הבע"ח על הארץ, ובגלל כן לא מתו במבול וניצלו מהמבול לא בזכותו של נח רק בזכות עצמם, ע"כ לא היו למאכל כמו כל רמש אשר הוא חיה, כי אדם במה יזכה לאכול את הדגים.

אך כאשר קבלו ישראל את התורה וע"י התורה נתקיימו שמות וארץ וכל צבאם, שאלמלא לא קבלו התורה היו שמים חוזר לתוהו ובוהו, ואז הרי כל הדגים וכל הימים היו בטלים ומבוטלים, נמצא שהכל מתקיים רק בזכות קבלת התורה, ובכללם גם הדגים, ולכן אנו אוכלים דגים בשבת להורות שע"י שקבלנו התורה ונצטוו בתוכה זכור ושמור את יום השבת לקדשו, ואם לא נתן לנו התורה לא נתן לנו השבת, ושמירת שבת היא אות שקבלנו את התורה (ועכ"פ ששבת חייב מיתה), ומכח התורה השגנו יפוי כח וזכות על כל חי אפילו על דגים שבים שיהיו לנו למאכל, לפיכך אוכלים דגים בשבת ועוד דלכולי עלמא בשבת נתנה תורה, וכל עיקר יפוי כח אדם על הדגים הוא מצד קבלת התורה.

(קובץ נהור שרגא, אלכסנדר תרצ"ט)

מכרם רבותינו

טיול בכרם ספרי רבותינו הק' ובמשנתם התורה

תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים

שיראתם היא יראה תמימה יראה עילאה, ונחלתם לעולם תהיה" שנסאר טבעם לדורי דורות, כטבע האב וכנפש הבה, והיא עושה פירות ופירות פירותיהם עד עולם. (עי' תפארת שמואל פר' חי שרה א').

להזהיר גדולים על הקטנים

ובזה מפרש עוד רביה"ק התפארת שמואל ז"ע (פר' אמור א') את דברי המדרש (ויק"ר כ"ז ו') אמור אל הכהנים הה"ד (תהלים י"ט) יראת ה' טהורה עומדת לעד, א"ר לוי מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות, ואיזו זו פרשת המת שנאמר ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן, ע"כ. "מיראה שנתירא אהרן" היינו מכח יראת ה' טהורה, זכה ש"אינה זזה ממנו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות", כאמור, עכתדה"ק.

והוסיף "כ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה וביאר, דבאמת הרי מצינו ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, ולמה מצינו באהרן שקיבל שכר על יראתו בהאי עלמא. אמנם לפי המבואר שמכח יראת הרוממות נעשה היראה מושרש בטבע האב ועוברת לבניו כשאר כל הטבעיים, נמצא שאין כאן "שכר מצוה", כי אם שזכה אהרן שממילא אינה זזה ממנו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות, כי טבע האב מושרש בהן. ובוהו יומתק כמין חומר מה שכתב רש"י שם בריש פרשת אמור אל הכהנים "אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים" היינו שיהיו האבות את בניהם שיתנהגו אף הם ביראה כאהרן הכהן, והיא בכח יראת ה' טהורה העומדת לעד וגיבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים ביוקר לעולמי עד.

תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים

וזה מה שדרשו כאן "אלה תולדות נח נח איש צדיק - תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים", היינו שחכ הצדיק הירא את ה' ובמצותיו חפץ מאוד ביראת הרוממות, וזכה להשריש את צדקתו ויראתו גם בתולדותיו אחריו, שגם המה יאחזו וילכו בדרכיו הטובים, ולא תזוז ממנו ומתולדותיו עד סוף כל הדורות.

(כ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה)

ההבדל בין יראת העונש ליראת הרוממות

בפסוק אלה תולדות נח נח איש צדיק, פירש"י "דבר אחר ללמוד שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". וביאר כ"ק מרן אדמו"ר זצוקלה"ה (וי"ד ו' מרחשון) בהקדם דברי קדשו של כ"ק מרן רביה"ק התפארת שמואל ז"ע בכמה מקומות שמביא בשם ספרים הקדושים על הכתוב (תהלים י"ט) יראת ה' טהורה עומדת לעד, כי אית יראה ואית יראה, יראת העונש ויראת הרוממות, יראת העונש היא שהאדם מפחד רק בשביל שלא יתייסר ביסורים, ונקרא 'יראה התלויה בדבר', אבל היראה מפחד ה' והדר גאונו יתברך שמו רק בגלל אדיהו רב ושליט, הוא יראה אמיתית שאינה תלויה בדבר, ועליה נאמר "יראת ה' טהורה עומדת לעד" שיראה איתנה זו עומדת לעד ואף כל הרוחות שבעולם לא יזיזו אותו ממקומו.

ועוד בה יתר שאת ומעלה בקודש ביראת הרוממות, שיראה הטהורה הזאת נקבעה בנפש ובטבעו, כיון שהוא בעצם אמיתי הדבר והדעת, ונקשרה בנפשו בעומק לבו, וכל עצמותיו יאחזמו רעד בזכרו באור פני מלך חיים יתברך שמו, ונעשה לו הפחד מהדר גאון השי"ת 'טבע' עצמי. והנה טבע האב מושרש בהן, שכנפש וטבע האב כן נפש הבה, נמצא שזוכה ומזכה את בניו אחריו להורישם טבעו. משא"כ הירא רק יראת העונש שאינה אלא לשעתה, שהוא ירא שלא יתייסר ביסורים ולא יבואו עליו צרות רבות ורעות, אין הדבר נקשר ונקבע בטבעו נפשו, וממילא אין לו מה להוריש לבניו שיהיו גם המה יראי השם.

יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה

וזהו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ק"ב) אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד, ודרשו רז"ל (ע"ז י"ט) במצותיו ולא בשכר מצותיו, רצ"ל אשרי להאיש ש"ירא את ה'" שרק את ה' הוא ירא, הוא ואין בלתו, ואין היראה תלויה בדבר, ויראה כו אינה בטילה לעולם, כי יראת ה' טהורה עומדת לעד, וממילא זוכה להמשך הקרא "גבור בארץ יהיה זרעו", שגם זרעו יהיו כמוהו דור ישרים יבורך, כי טבע האב מושרש בהן.

וזהו ביאור הכתוב (תהלים ל"ז) יודע ה' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה, ר"ל אוהב ה' ה'תמימים' היינו אלו

אלה תולדות נח

ואיתא במדרש אלה תולדות נח, אלה פסל את הראשונים וכו' כאן שנאמר אלה פסל את הראשונים - דור המבול. וביאור המדרש ע"פ הדברים אשר שמעתי ממנו' ה' הק' מראדדימין, עה"פ (במדר לר"א) אלה מסעי בני ישראל, אלה פסל את הראשונים, ש' מסעי בני ישראל" היינו תהלוכות בני" והתנהגותו צריך להיות בזה האופן, אשר יבין תמיד יותר בגדלות הבורא ית"ש, וממילא יבין שמאמתמו לא השיג כ"כ, ולא היתה עבודתו שלימה לפני הבורא ית"ש כי לא ידע איך לעבדו, ויפסול תמיד עבודתו הקודמת, עכלה"ק. לכן כאן, כאשר דברנו אשר נח בעצמו ידע בנפשו שאף הוא אינו כדאי, וכדחו"ל (סנהדרין ק"ח). אלא שמצא חן מאוצר מתנת חנם, ממילא

בדברי הקב"ה, אבל אינו מאמין שיביא מבול לעולם והוא יהיה ניצל ויראה במפלת כל הרשעים שבדור, כי ידע בנפשו שאינו כדאי לזה, וכמאחו"ל והובא כאן ברש"י ז"ל עה"פ (בראשית י"ט) אל תביט אחרך - שאינך כדאי לראות במפלתך. ואף שידע כל זה בטח בחסדי ה', ומה גם אחרי ששמע מפי הקב"ה בא אל התיבה, הראה לדעת חסדי ה' הגדולים שאמר לו לבוא אל התיבה ולהינצל, ובטח בו בבטחון גמור, כי כאשר רצונו ית' להחיותו, בטח יזכה עוד לתקן ולעשות נחת רוח ליוצרו ולירד להתיבה ולהנצל, ולשום שארית בארץ...

ויבא נח ובניו... מפני מי המבול

וברש"י "אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים". ומפרש כ"ק מרו רביה"ק הישמח ישראל זי"ע: כי נח ידע בעצמו שאף הוא אינו כדאי, וכדברי חז"ל (סנהדרין ק"ח). אלא שמצא חן מצד מדת 'חנוך' מצד הקב"ה, אבל לא מצדו ממעשיו הטובים. אלא שבטח בה' שאמר לו בא אל התיבה, אף שלא הבין מפני מה יהיה ניצל ובאיזה זכות. זה הוא הפי' בדחו"ל "מאמין ואינו מאמין" היינו שהאמין

ויבא נח ובניו... מפני מי המבול

דמ אדם באדם דמו ישפך" שזה רמז שהמקפח פרנסת חבירו... [חז"ל הרה"ק מקאמארנא זי"ע בהיכל הכרחה "וכן המקפח פרנסת חבירו ושוכר עסק של חבירו ויורד לאומנות חבירו, כל אלו רוצחין הם ורציחה היא, ונידונים בשמים כרוצח, מות ימותו ולא יהיה להם תקומה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.... עיי"ש].

נח איש צדיק תמים

ונראה לפי מה שמבואר בדברי חכמי האמת שנשמות צדיקים מעולם העליון באות למטה בבחי' 'עבור' להצדיק שבעוה"ז לסייע לו... ויש עוד גדולים מאלה שבאים בעצמותם למטה בלב הצדיקים בבחי' עיבור. כמו ששמענו מצדיק אחד שבא לפני כ"ק אדמו"ר הרבי רבי בונם מפרשיסחא זצלה"ה בשבת קודש פר' נח, ואמר לו הרר"ב "ברוך הבא ר' נח, שבו פה ר' נח", וישב הצדיק, ואמר לו הרר"ב "אמרו תורה בפרשה שלכם". ואמר הצדיק, דברש"י יש דורשין אותו לגנאי, מי הוא זה שהרהיב עוז בנפשו לדרוש עליו גנאי, ובודאי הוא בעצמו היה דורש על עצמו גנאי. כך שמעתי, ולא נפלא הוא הדבר, שבודאי נתעברה בו נשמת נח... (שם משמואל תרפ"א)

דמ אדם באדם דמו ישפך" שזה רמז שהמקפח פרנסת חבירו... [חז"ל הרה"ק מקאמארנא זי"ע בהיכל הכרחה "וכן המקפח פרנסת חבירו ושוכר עסק של חבירו ויורד לאומנות חבירו, כל אלו רוצחין הם ורציחה היא, ונידונים בשמים כרוצח, מות ימותו ולא יהיה להם תקומה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.... עיי"ש].

שופך דם האדם באדם דמו ישפך

ובשו"ת תירוש ויצהר להגה"צ רבי צבי יחזקאל מיכלאוהן מווארשא ז"ל הביא דברי העני בן פחמא הנ"ל, ומוסיף עליו: וסיפר הרה"צ מסקעראוויץ שיחי' אשר בימי הרה"ק הזקן מאלכסנדר הנ"ל היה א' מאנשי שלומו רודף ומקפח פרנסת הרב שבעירו... והחסיד מאלכסנדר היה הראש מעלי המחלוקת שבעירו נגד הרב. שלח אחריו [רביה"ק אדמו"ר הזקן זי"ע] ופתח חומש בפרשת נח וציווה לו שיגיד אחריו כל תיבה מפסוק שופך דם וגו' והוא קרא לפניו כמו הכהן עם הסוטה, תיבה אחר תיבה, ומלה אחר מלה, שופך וגו', וציווה עליו במפגיע שיחדל לנהל מחלוקת נגד הרב שבעירו. אבל כשחזר האיש לעירו, פיתו אותו חביריו הבעלי מחלוקת, והמריבה נמשכה הלאה. אבל האיש הנ"ל פתאום התחיל להיות רוקק דם (בלוט-שטורץ) ולא השלים שנתו רח"ל.

את קשתי נתתי בענן

מפרש הגה"ק שר התורה רבי יהושע מקוטנא זי"ע ענין הקשת אחרי המבול, מפני שהבחירה החפשית שהיתה לו לאדם הביאה לידי השחתת עולם, לכן אחרי המבול נטל הקב"ה מהאדם קצת מבחירתו החפשית, כדי שמעשיו לא יגרמו עוד הפעם השחתת עולם. ובעת שבא דור הפלגה במעשיהם הרעים מיד ביטל ה' את מחשבתם והפיצים על פני כל הארץ שלא יגרמו השחתת העולם. ודבר זה נרמז בקשת' שהוא רק 'חצי' עיגול, דהיינו שהבחירה לא תהא בידם דבר שלם ומקפת מכל צד. (ישועות מלכו)

(שו"ת עני בן פחמא חו"מ סי' י"ב)

חילול שבת בבנין התיבה ושליחות היונה

בספר שפתי צדיק להרה"ק מפליץ זי"ע בפרשתינו נסתפק אם נח היה עוסק בבנין התיבה בשבת קודש. והגם שהיה נח שובת בשבת קודש, מכל מקום עדיין לא נצטוה במצות שבת, משא"כ בנין התיבה היתה מצוה מיוחדת מהש"ת אליו. גם יש לומר עוד, לפי טעם מצות בניית התיבה, כדי להוכיח אנשי דורו שיראוהו מתעסק בה, אולי בשבת קודש שעה המוכשרת לכל בריה להטות לטוב, כדמצינו (בזוה"ק) שאף בהמות צריך לעבור עליהם שבת אחת בעוה"ז שעל ידי זה יהיו ראוין לקרבן, אף שהמה בלי דעת כלל...

בלקחת אחרות, שידע שתהיה אחר כך האזהרה, מכל מקום כשראה נחיצת הבאת שבטים לעולם, העלים עין ממה שעתידין להיזהר" עכ"ל שם].

ומביא השפתי צדיק קצת ראייה ממה דכתיב להלן ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו וגו' וישלח ידו ויקחה ויבא אותה אליו אל התבה. והלא אותו יום שבת היה, שהרי אח"כ כתיב "וייחל עוד שבעת ימים אחרים וישלח את היונה" וזה היה ביום השבת, וכמו שאנו אומרים "יונה מצאה בו מנוח", נמצא ששבעה ימים קודם לכן - בשעת שליחות היונה בפעם הא' - היה ג"כ שבת, ואיך היה יכול נח להוציא ולהכניס את היונה מרשות לרשות, וכמו כן עבר על איסור צידת היונה. אלא על כרחך מפני שהיה מצווה מאת ה' לשמור על בעלי החיים, ולכן הוכרח לחלל את השבת עבורם.

ומביא מבנו מוה"ר העניך שתייך שלא היה אז דין 'רשות הרבים' בעולם כלל, רק 'כרמית' כמו הים. אמנם תירוץ זה מספיק רק על ההכנסה מחוץ, אבל אין בכך היתר לאיסור צידה, ועל כרחך כנ"ל שהותר לו לחלל שבת עבורם.

[ובפר' בראשית אות מ"ד מביא כן בפשיטות "דומה לי שנח בנה התיבה אף בשבת קודש, כי מצות בנין תיבה נצטוה ועל שבת קודש לא נצטוה, רק ידע מלימוד תורתו כמו שידע איזו מין טהור. וכן איתא בספר אור החיים הק' על יעקב אב"ע]

יש דורשים לגנאי

ידועים דברי רש"י עה"פ נח איש צדיק תמים היה בדורותיו י"ש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום... וידוע הקושיא שהקשו בספה"ק למה דרשו אותו לגנאי במקום שיש לדרוש לשבח, ובפרט מאחר שהעידה תורה עליו איש צדיק תמים.

בספה"ק אהב ישראל בפרשתינו כתב הכוונה שנה גופיה היה דורש את עצמו לגנאי, חל"ק: "אכן ל"ל דשניהם אמת וכל אחד ואחד דורש טובו ושבוהו של נח הצדיק, לדרשה ראשונה הוא כפשוטו דמכל שכן אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק ביתר שאת, והיה דורשין לגנאי ר"ל שיעקר השבח שהעידה התורה עליו הוא זה "שלא היה נחשב בעיניו לכלום" וכל עבודתו וצדקתו חזיות אשר עשה לא היה כ"כ נחשב בעיניו. כי אמר בלבו בדור הזה שהם רשעים אז אני נחשב לצדיק נגד אנשי דורי, כי השי"ת רואה מעשיהם הרעים ולכן מחשב אותי לצדיק נגדיהם, אבל אלו הייתי בדור של צדיקים כמו אברהם וכדומה לא היו מעשיי וצדקותי נחשב לכלום ולמאומה נגד מעשיהם וצדקותיהם של אותם הצדיקים כי עדיין לא עשיתי כלום. וזהו עיקר השבח שהעידה עליו ותרנתו הק' צדיק תמים היה 'בדורותיו' - ר"ל שנה היה סובר כן במחשבתו שהוא רק צדיק נגד אנשי דורו מחמת שהיה שפל נבזה בעיניו למאוד. ונמצא ששני הפירושים דורשין שבוהו וטובתו ושניהם צדקו יחדיו והב"ן עכ"ל"ק. [וע"ע במדור אשכולות הכרם מספר שם משמואל בשם צדיק אחד שהיה בו נשמת נח ואמר ש"בודאי הוא בעצמו היה דורש על עצמו גנאי"].

נח היה דורש את עצמו לגנאי

היו דורשים לגנאי יותר

כיוצא בזה דב"ק כ"ק מרן אדמו"ר הזקן מאמשינאוו ז"ע שהיש דורשים לגנאי נתכוונו לשבח את נח יותר מאלו הדורשים לשבח, דהנה אותם שדורשים לשבח פ"י שנה היה דורש את עצמו לשבח שכל שכן אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק יותר, ומש"כ היש דורשים לגנאי אומרים שנה התהלך תמיד במחשבת גנאי שאם היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, והיה מקטין ומשפיל את עצמו ביותר, והרי זה שבח יותן. (נפלאות יצחק, ועי"ש ש"א כן משמיה הרה"ק הרב מלובלין ז"ע)

היו דורשים לגנאי יותר

על דרך זה מפרש כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר הזקן ז"ע (הובא בספה"ק ישמח ישראל ב) עפ"י דברי קדשו של הרה"ק הרבי רבי בונים מפרשישחא ז"ע שכל אדם מיראל צריך להיות לו שתי בחינות, הא' של "ואנכי עפר ואפר", היינו כשהוא בגבהות והיצי"ר רוצה להביאו לידי גסות רוח רח"ל, אז יזכור מאין באת ולאן אתה הולך, כדי להכניע ולכוף יצרו הרע, והבחיל הב' "בשבילי נברא העולם", היינו כאשר היצי"ר רוצה ח"ו להביאו לידי עצבות ומראה אותו שפלותו, אז יתחוק ויאמר בשבילי נברא העולם. והיינו כוונת היש דורשין לגנאי, שהמה דורשים את הדרך הזה שהלך בו נח לעבודתו ית"ש, כאשר היה בין דור רשעים כאלה הלך תמיד בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה' ובשבילי נברא העולם, וזהו 'צדיק תמים היה בדורותיו' שהיה בעיני עצמו נחשב לצדיק תמים. אבל זה היה רק הנהגה בדורותיו שהיו רשעים, אבל אילו היה בדורו של אע"ה בין צדיקים, בטח היה הולך בבחי' ואנכי עפר ואפר ובעיני עצמו לא היה נחשב לכלום.

שבח גנאי הם ב' בחינות בעבודת ה'

וכך פירש כ"ק מרן רביה"ק אדמו"ר הצעיר מהרמ"מ מווארקא ז"ע, שנה היה כוסף וחושק שיהיו אנשי הדור טובים, בכדי שיוכל לבא למדרגה נעלה יותר, והתעצב על שלא היה בדורו של אברהם, אף שיוכל להיות שאברהם היה גדול ממנו במעלה ולא היה נחשב לכלום. (נפלאות יצחק)

ראוי לסייב בדבר צחות נפלא שמביא הגאון בעל פרדס יוסף, ואלו דבריו: זה שנים רבות עמדתי על דברי רש"י שכתב י"ש מרבותינו דורשים לשבח", ובגנאי כתב רק "יש שדורשים לגנאי" ולא כתב יש 'מרבותינו' כמו שכתב אצל השבח. והוא דקדוק עצום ולא ראיתי מי שעמד על זה. ורק י"ל דיש מרבותינו היינו תלמידי חכמים, דורשים תמיד לשבח שכן הוא מדתם, אבל י"ש דורשים, אם הם רק י"ש - בני אדם המחזיקים עצמם למורינו כלפי חוץ בלי שום תוך ופנימיות, אנשים כאלה דורשים תמיד לגנאי, וזה נכון מאד ואמת...

יש דורשים לגנאי אינם רבותינו

מגלה טפח ומכסה טפחיים

מרגלא בפומיה דכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ששבועות אחדים לפני פטירת רבינו מהאי עלמא, התבטא בפניו אביו רבינו ז"ע "א פולישיע יוד, מער ווי די קינדער דארפן וויסן זיך אפצולערנען פון איהם, האבין די קינדער אפילו נישט געוואוסט", היינו שכן נתגדלו ונתחנכו פעם בפולין של מעלה, לגלות טפח ולכסות טפחיים, רק כמה שצריכים שילמדו הבנים ממנו ותו לא. ואכן כך היתה מהותו והגדרתו של רבינו ז"ע בכל הליכותיו בצניעותו בהשקט ובסתור, כך שבאמת אי אפשר היה להכיר אותו באמת.

אך עם כמה שניסה ללכת בצידי דרכים בהצנע ובענוה, היינו רואים את צדקתו וחסידותו בכל הנהגותיו, ויכולנו ללמוד ממנו אורחות חיים ודרך מוסר מהליכותיו הק' בתורה במצוות ובמעשיו הטובים כל הימים...

(מתוך דברות קודש כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ב"ר"ד)

מעביר על מדותיו

בהיותו רבינו בגולת שאנכי בימי המלחמה, הושגו עברו לאחר רוב מאמצים תעודת אישור להיכנס לארה"ב, ואף ערכו לו הבחורים שם מסיבת פרידה לקראת נסיעתו לחופי מבטחים. והי ממחרת בבוקר כאשר התכונן רבינו לצאת לדרכו, ראו שנעלם בחור אחד מכל הקבוצה, ואתו עמו כל המסמכים היקרים של רבינו, שהלה לא היה יכול לעצור ברוחו בנסיבות הזמנים, וגנב את תעודתו של רבינו, ועקב כך הוכרח רבינו כמובן לבטל את נסיעתו אז. אחרי כמה שנים נפגש רבינו בארה"ב עם הבחור הנ"ל, אך רבינו לא אמר לו מאומה, ואדרבה עוד האיר לו פנים וקירבו בחמימות ונוצרה ביניהם קשר ידידות, ומעולם לא הוציא רבינו הגה משפתי ולא סיפר על כך לאיש.

פעם פגש בנו רבינו שליט"א באיש אחד שאמר לו "תדע שבאיך צדיק הוא" וסיפר לו את כל המאורע שזכר מימי קדם בשאנכי. רבינו שליט"א לא עצר בנפשו ושאל את אביו אם כנים הם הדברים, אך אביו נזף בו באומרו איך אפשר לדון על מעשים של אותם זמנים קשים, ולא רצה לדבר מאומה מוכך.

נצור לשונך מרע

שמירת הדיבור והלשון אצל רבינו היו להפליא, תמיד היה נזהר בדיבורו ובשיחתו, ודיבורו היה בנחת עם הבריות בדרכי נועם ובחתיבות. שח הרב החסיד ר' שלמה פנחס מרקוס זצ"ל כאשר בעיניו דמועות געגעועים, איך היו נראים הטיש'ן אצל רבינו, כמה נפלאים וטהורים היו אפופי רגש קדושה, כאשר רבינו

יושב ודומם רוב העת שקוע ברעיונותיו העילאיים, ולפעמים היו הנוכחים שחים בינם לבין עצמם בשקט ובנחת, אולם באם נשמע מדיבורם איזה שהוא צל צילו של חשש אבק לשון הרע, היה רבינו מורה מיד ביזו להפסיק את השיחה על אתר...

צדק לפניו יהלך

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: פעם נזדמן לי לראות את אבי זצ"ל, והנה יוצא הוא מאיזה חנות, וכיוון שידעתי הנהגתו בחסידות ובפרישות, ולעולם לא נכנס לחנות, לא כבשתי את תמיהתי ונכנסתי אל החנות לברר מעשיו של אבי מה עשה כאן... בתחילה שתק בעל החנות והיה נראה נבזר, ורק כאשר קיבל מפי הבטחה מפורשת שלא אספר לאף אחד, אז אמר לי 'נפלא מבינתי כיצד נודע לאביך שנקלעתי למצב קשה, לא סיפרתי על כך לאיש, והנה כמלאך מן השמים הופיע פתאום אביך כאן ותחב לידי סכום הגון'...

לפני מי אתם מטהרים

רבינו היה מקפיד על טהרה במקוה, ואף במסירות נפש, היה זה בערוב ימיו בחליו האחרון, כאשר הכניסו ספר תורה אל הישיבה הקדושה ד'אלכסנדר, ולפני כתיבת האותיות האחרונות כנהוג, עמד רבינו על דעתו כי חפץ הינו להוסיף קדושה על ידי טבילה במקוה בבית מדרשו. ולמרות שהדבר היה כרוך בטרחה גדולה וביסורים קשים, אך אעפ"כ לא ויתר רבינו על הטהרה במקוה, ואכן הובל למקוה וטבל ברוב מאמץ ביסורים.

הגיע עבור הידידות

בין רבינו לכ"ק אדמו"ר רבי אברהם יהושע העשיל מקאפישינץ זצלה"ה שררה ידידות אמיצה ואהבה מיוחדת. רבינו היה משתתף באופן קבע ביחד עם בניו בשולחנותיו הטהורים וכן בשמחות שערך הרבי מקאפישינץ. פעם בברית מילה שערך רבינו לאחד מבניו, היה חפץ מאוד לכבד את הרבי מקאפישינץ בסנדקאות, אולם מחמת סיבות שונות לא עלתה הדבר בידו, ולכן נמנע מלהודיע ולהזמין בכלל את הרבי מקאפישינץ לשמחתו. והנה בתוך סעודת הברית, הופיע לפתע הרבי מקאפישינץ ותמיהתו בפיו למה לא הזמינו רבינו לשמחה. רבינו התנצל בכנות שמתחילה היה ברצונו לכבדו בסנדקאות, ברם כאשר נמנע זאת ממנו, עלה ברעיונו שלהזמין את הרבי מקאפישינץ בלא לכבדו בסנדקאות הוי זילותא גביה ולכן לא הזמינו כלל. הרבי מקאפישינץ מחה בכל תוקף "הכי מגיע הנני עבור כיבודים, הרי אני בא בעבור אות ידידות", ונשאר לשבת עד לאחר סיום הסעודה.

